

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ ОБОРИЩЕ

chitanka.info

Шосето завива до малък мост, под който се събират две поточета. „Както се сливат тук двете реки Панова и Асарел, така се сляха душите на въстаниците през 1876 г.“ — гласи полуизличеният надпис на каменната плоча отсреща. Една пътека се отделя вдясно и пълзи по голия склон към рунтавите върхове на север.

Когато тръгнахме, камбаните на градчето биеха за църковен отпуск; пребрадени старици потъваха безшумно зад грамадните тъмни порти, обковани с гвоздеи и тежки ключалки; до стените на кафененцата хора с калпаци и чисти бозови дрехи кротко разговаряха. Денят е неделен, тих и слънчев; в дворовете, пометени като одаи, буйно пламтят гергини, фунийки и мушкато: под стрехите, закачени на дървени куки, греят сребърни менци, а сините стени на къщите сякаш вчера са били варосани.

Времето е надникнало за миг тука и пленено от тая памтивековна красота, върнало се е назад, за да мине само из главната улица.

И малко чуждо е днес това хубаво, бяло шосе, което реже посърналите рътлини на запад, и тоя хълм, обрасъл само е дребен храсталак и кухи дънери. В ония далечни дни всичко, от градеца до горе, е било буйна гора от стари буки и дъб.

Отсреща, на западния рид, наднича Мечка, по-отзад — Поибрене и Мухово, на юг, зад меките линии на котловината, е Баня на поп Груя, отвъд върховете на север — Копривщица, право на изток — Стрелча. Сред тях като баща, обграден от юнашката си челяд — Панагюрище. Каква странна власт имат над душите ни тия чудесни български имена! Те са трептели над нас още с люлчените песни и от тяхната магия няколко поколения не ще се освободят до сетния си час. Средногорието — блясък на нашата нова история и една от най-нежните и хубави гънки на българската земя! Един изумителен свят живее уединен тук — героичен и трогателен в своето смирение. Най-дълбокият и неповторим образ на племето ни греє и в тоя сгушен кът между Балкана и Родопите.

Пътеката криволи, стръмна и камениста: едно синьо небе виси над падината, дето жълтеят пожънати нивя, царевици и купни слама. Жива душа няма наоколо. Само тук-там спънати говеда пасат из ливадите. В неподвижния въздух жужат есенни мухи, някъде далеч се обажда клопотар на невидимо стадо.

Скоро пътеката се превръща в тясна дъбова алея. Гористите скатове приближават изведнъж, встрани червенееят дрянове, отрупани с плод, ветрец размърдва високата папрат. Надписите зачестяват, ето хижата. После алеята минава ту по единия, ту по другия бряг на шумлив поток, гората става по-гъста, една арка се изпречва неочаквано, пътеката става полегата и още по-зашумена, един бял паметник лъсва в долчинката, тръпка полазва по снагите ни: *Оборище!*

„... Може би след време, когато Оборище стане известно, да полюбопитствува някой по-даровит изследовател, който ще опише това свещено място с подобаващите му подробности... а сега нека читателите се задоволят и с моите скромни сведения“ — бележи авторът на *Записките*^[1]. Половин век мина, откак той написа тая възторжена поема за народа ни — равна по страстност и по размах само с историята на Паисий, — но и до днес не се е родил „по-даровит изследовател“, и до днес ние гълтаме ненаситно, като вода на балкански вир, буйната поезия, плътна, жива, неукротима в своя дълбок патос, на неговите „скромни сведения“.

Слънцето с мъка се промушва между стволите, хвърля петна в дола, лъщи по игривата вода на Панова. Две-три гнили хралупи, няколко стари бука, един столетен габър и гъсти младоци наоколо правят мястото още по-прикътано и глухо. Никакво птиче, никакъв звук освен кроткия ромон на реката. Няколко безшумни гущерчета мърдат по припечите. Дъх на топла влага, на усойна гора, на памтивековен сън виси във въздуха.

Така е било навярно и дотогава, до ония — единствени — шест дни през далечния, кървав и ослепителен април. *Оттогава* тая долчинка на горските пастири става вече *Оборище*. Те са били тук — шестдесет и пет души, заклетни на смърт и живот. Между тях няколко апостоли. И един предател. Както е винаги. Така подвигът е напълно завършек. Като някогашните славянски племена, които заседаваха в горите, те се събраха под вековните буки с ясното решение да създадат от един народ — *държава*. Отде бяха всмукали тия кротки, безкнижни люде толкова просветена мъдрина, такава човечност и чувство на божа справедливост, толкова страстна обич към свободата и такава ненавист към всяка тирания, па била тя и тиранията на техния любим вожд? Не е ли това дошло още с майчиното мляко, укрепено от безначалния труд върху корава земя, дете всеки е брат на другия?

„Моите оборишки депутати са ангели, най-честните, идеални личности измежду народа... Подобни депутати българският народ няма да види вече, докато свят пребъде!“ — заявява гордо авторът на *Записките*.

Сега ония дни отдавна са отшумели, превърнати в легенда, нереална, както всички легенди. Възлегнат, с карабина на рамо, мургавият, простодушен пазач на мястото довършва разказа на своя дядо, един от верните хора на войводата. После почва за гората, за страшната самотия на зимните нощи. Млъква за миг, усмихва се неочаквано и посочва: „Хе там, до оня камък, идват да пият вода сърните...“

Долът потъва в сянка, само върховете на буките се полюшват, позлатени от залеза. Оборище се приготвя за сън. Тишината става още по-плътна, обгръща всичко, като че цялата вселена се е прибрала в това място. Остър хлад иде от усоята. Нарамваме отново раниците и излизаме като в сън. Долу, в малката равнина, е още светло. Слънцето се е скрило вече, на запад небето е зеленикаво и студено. Бисернобели облачета са замрели наред път, неусетно се различават на перца, на сребърни конци и се стопяват после в модросивите пластове на изток. В стъменото поле изпълзява приглушено песента на щурците. Мракът постепенно поглъща нещата. Едно куче лае надалеч припряно и радостно. Пред колибата на крайпътен бостан пламти огън, мърдат сенки, иде мирис на запалена слама и тор. После на завоя изчезва и това.

1930

---

[1] „Записки по българските въстания“ — Зах. Стоянов. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.